

GUIA DOCENT

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	ECONOMIA DEL TRANSPORT AERI
Codi	101751
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	2n curs, 2n semestre
Horari	<i>(link a la pàgina web del Centre o titulació)</i>
Lloc on s'imparteix	ETSE
Llengües	Català i castellà
Professor responsable	
Nom professor/a	Anna Matas Prat
Departament	Economia aplicada
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B3-0104
Telèfon	935811578
e-mail	anna.matas@uab.cat
Horari d'atenció	Dilluns i dimecres de 15.30 a 16.30

2. Equip docent

Nom professor/a	Anna Matas Prat
Departament	Economia aplicada
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B3-0104
Telèfon	935811578
e-mail	anna.matas@uab.cat
Horari de tutories	Dilluns i dimecres de 15.30 a 16.30

Nom professor/a	Roberto Dopeso
Departament	Economia aplicada
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B-046
Telèfon	935811153
e-mail	roberto.dopeso@uab.cat
Horari de tutories	Dilluns 16:00 a 17:00

3.- Prerequisits

(prerequisits oficials i/o coneixements necessaris per a seguir correctament l'assignatura)

És necessari conèixer els continguts de l'assignatura Introducció a l'economia

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'objecte de l'assignatura és que els estudiants coneguin els aspectes econòmics més rellevants del transport aeri, tenint en compte que estem davant d'una indústria dinàmica que opera un marc internacional molt canviant. Els temes que es tractaran seran la demanda de transport aeri, la caracterització tecnològica de les companyies aèries i dels aeroports, els principis bàsics de la fixació de preus, l'estructura i organització dels mercats, la regulació econòmica del sector; la presència de les externalitats i, finalment, l'avaluació econòmica de les inversions en infraestructura. A cadascun dels apartats del programa s'estudiarà una aplicació concreta al transport aeri.

Els coneixements teòrics impartits es complementen amb un conjunt d'activitats pràctiques. Les sessions de pràctiques tenen per objecte familiaritzar a l'alumne amb els conceptes bàsics de l'assignatura mitjançant una sèrie d'activitats que l'apropin a la realitat de l'economia del transport aeri. L'alumne podrà aplicar els conceptes teòrics a problemes i exercicis pràctics i tractar i entendre les dades econòmiques relacionades amb el transport aeri. Les classes pràctiques també s'enfocaran a la resolució de problemes amb els instruments bàsics de la microeconomia.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència CE1. Dimensionar i gestionar de manera eficient la infraestructura i els recursos necessaris en les operacions de transport aeri, tant de persones com de mercaderies.

Resultats d'aprenentatge

Competència CE.10. Prendre decisions en la selecció de projectes d'inversió.

Resultats d'aprenentatge

Competència CT2. Hàbits de pensament

Resultats d'aprenentatge

Desenvolupar un pensament i raonament crític; desenvolupar la capacitat d'anàlisi, de síntesi i prospectiva; desenvolupar el pensament científic.

Competència CT2. Hàbits treball personal.

Resultats d'aprenentatge

Gestionar el temps i els recursos disponibles. Treballar de forma organitzada.

Competència CT4. Comunicació.

Resultats d'aprenentatge

Comunicar eficientment de forma oral i escrita coneixements, resultats i habilitats.

6.- Continguts de l'assignatura

1. Introducció

Teoria: Les característiques econòmiques del transport aeri. Els serveis de transport i la infraestructura.

Pràctiques: Breu presentació dels objectius de les sessions pràctiques.- Revisió de les estadístiques fonamentals de l'economia del transport aeri.- Revisió d'algunes pàgines d'Internet d'interès pel curs.- Estudis i estadístiques elaborades per la D.G. de Transport de la UE.

2. La demanda de transport

Teoria: El comportament del consumidor. La funció de demanda de transport. El concepte d'elasticitat. El valor de les elasticitats per a la demanda de transport aeri. El temps a la demanda de transport. Modelització i predicció de la demanda. Cas d'estudi: comportament de la demanda aèria a Espanya: impacte de la crisi.

Pràctiques: Resum del càlcul del problema de maximització.- Resolució d'un exercici exemple per part del professor.- Resolució d'un exercici per part de l'alumne.- Presentació dels alumnes d'una notícia.- Presentació cas d'estudi: "La predicció de la demanda de tràfic aeri".- Formació d'equip per a la resolució de preguntes relacionades amb el cas.- Discussió de les respostes en grup.

3. Caracterització de la tecnologia del transport

Teoria: Definició i medició de l'output. Funció de producció. Indivisibilitats i salts de capacitat. Factors fixos i factors variables. Economies d'escala. El concepte de xarxa: la configuració de hub-spoke. Eficiència i indicadors de productivitat. Cas d'estudi: anàlisi de l'eficiència en les companyies aèries.

4. Els costos del transport

Teoria: Caracterització dels costos de transport. Estructura dels costos: l'enfocament comptable. Funcions de costos pels aeroports. El transport aeri com indústria de xarxa: costos conjunts, economies d'escala, economies de densitat i economies de xarxa. Cas d'estudi: Comparació costos companyies tradicional i companyia baix cost.

Pràctiques tecnologia i costos: Resolució d'un exercici pràctic per part del professor relacionat amb la tecnologia i un altre amb els costos- Resolució d'un exercici pràctic per part dels alumnes relacionat amb la tecnologia i un altre amb els costos.- Presentació dels alumnes d'una notícia.

5. La fixació de preus

Teoria: La fixació de preus en un context sense restriccions. Implicacions del preus òptims pel finançament. Fixació de preus en presència de indivisibilitats, restriccions de capacitat. Tarificació amb demandes diferenciades. Preus i costos externs. Cas d'estudi: Fixació de preus

als aeroports: el cas d'AENA.

Pràctica: Presentació dels casos "British Airways" i "Eurostar".- Formació d'un equip per a la resolució de les preguntes relacionades amb els casos.- Discussió de les respostes en grup.- Presentació dels alumnes d'una notícia.

6. Regulació del transport aeri (I)

Teoria: Arguments econòmics que justifiquen la regulació: indústria aèria i aeroports. Crítiques a l'enfocament tradicional de la regulació. Factors determinants de la liberalització al sector aeri. El procés de liberalització als EE.UU., Europa i internacional.

7. Regulació del transport aeri (II)

Teoria: Les conseqüències del procés de liberalització. Concentració en el mercat i política d'aliances. La competència de les companyies de baix cost. Regulació dels aeroports com a monopoli natural.

Pràctica: Presentació de l'article "Política europea del transport aeri".- Formar equips per discutir qüestions relacionades amb l'evolució de la legislació a Europa. Discussió en grup de les respostes i debat sobre els reptes futurs en la regulació del transport aeri.- Presentació dels alumnes d'una notícia.

8. Els costos externs

Teoria: Principals efectes externs derivats del transport: congestió, accidents i impactes mediambientals. L'avaluació econòmica d'aquests efectes: instruments i resultats.

Pràctica: Resum dels principals factors externs que incideixen i produeixen les empreses de transport aeri.- Impactes externs dels aeroports de Madrid i Barcelona.- Reunió en grups per discussió de preguntes.- Presentació dels alumnes d'una notícia.

9. L'avaluació econòmica de les inversions en transport.

Teoria: Introducció a l'anàlisi cost benefici aplicat a les inversions en aeroports.

Pràctica: Resum dels models d'inversió òptima en capacitat i VAN social.- Resolució d'un cas pràctic per part del professor.- Resolució d'un exercici per part dels alumnes.- Presentació dels alumnes d'una notícia.

10. Revisió final

Pràctica: Presentació de l'article "La forma futura de la indústria aeronàutica".- Discussió de l'article.- Resum general dels continguts del curs.- Sessió de dubtes respecte els continguts.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

Les sessions teòriques consisteixen en el desenvolupament per part del professor dels diferents continguts de l'assignatura. Els alumnes disposen d'un manual de referència i de bibliografia complementària per a cada lliçó. La classe s'acompanya amb documentació referida a casos pràctics, exemples o estadístiques que es troba disponible al campus virtual. Al llarg del curs els estudiants duen a terme dos treballs que corresponen a dos temes diferents del programa que poden escollir entre un conjunt de preguntes alternatives. Els alumnes hauran de desenvolupar un tema o pregunta a partir de lectures acadèmiques de referència.

Les sessions pràctiques s'enfocaran cap a quatre tipus d'activitats que permetran flexibilitat i dinamisme a les sessions. En primer lloc, les exposicions del professor consistiran en la presentació d'aspectes rellevants per a la resolució del material proposat. En general, consistirà en un petit resum de la temàtica i activitats que es realitzaran a classe, així com les instruccions per a la resolució d'exercicis i classes pràctiques. En segon lloc, els exercicis pràctics busquen fomentar la capacitat analítica dels alumnes per resoldre problemes amb les eines de microeconomia desenvolupades al llarg del curs. Aquestes activitats han de permetre entendre els conceptes teòrics i les anàlisis dels resultats. La resolució de casos, tercera activitat, tracten de problemàtiques reals i relacionades amb el tema d'interès a classe. Els alumnes es reuniran per grups per llegir i entendre el problema i, després, contestaran una relació de preguntes relacionades amb el mateix. Finalment, es discutiran les respostes a les preguntes proposades per cadascun dels equips amb la participació del professor. L'última activitat consistirà en la presentació del resum d'una notícia d'actualitat relacionada amb el transport aeri i amb la temàtica tractada a la lliçó.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE (camp opcional)
Dirigides			
	Exposició del professor		(només codi)
	Estudis de casos		
	Debats i resolució de problemes		
	Exposició de l'alumne		
Supervisades			
	Treballs individuals i en grup		
	Tutories		
	Documentació i bibliografia		
Autònomes			
	Estudi personal		
	Preparació exàmens		

8.- Avaluació

(Indicar el tipus d'evidències d'aprenentatge que l'estudiant haurà de lliurar, el seu pes en la qualificació final, els criteris d'avaluació, la definició de "no presentat", el procediment de revisió de les proves, el tractament d'eventuals casos particulars, etc.)

L'avaluació es realitzarà de manera continua al llarg del curs, d'acord amb les valoracions següents:

1. Proves escrites	75%
2. Exercicis, resolució de casos i presentació d'una notícia	25%

L'avaluació del contingut teòric de l'assignatura es farà mitjançant proves escrites que consistiran en la presentació de dos assajos al llarg del curs (30%) i un examen final (70%). Per tal de tenir una avaluació positiva de l'assignatura és requisit indispensable treure com a mínim un 4 de l'examen final.

L'avaluació del mòdul pràctic es farà de la següent forma exercicis (40%), resolució de casos (40%) i presentació d'una notícia (20%). La presentació d'una notícia es farà en equips de 3-4 alumnes i s'avaluarà la capacitat de síntesis, la rellevància de la notícia, l'ús dels conceptes teòrics per part dels alumnes, l'actualitat de la mateixa, i la qualitat de la presentació (incloent recursos de suport).

Els no-presentats. Els estudiants que iniciïn el procés d'avaluació continuada esgoten la convocatòria i tindran una nota final d'aprobat o suspès de l'assignatura, en cap cas de no presentat. L'excepció és que només hagin presentat un dels dos assajos obligatoris o un 25% de les proves d'avaluació de l mòdul pràctic.

Prova final. Els alumnes que hagin obtingut una nota inferior a 5 sobre 10 o desitgin millorar la seva qualificació podran presentar-se a una prova escrita extraordinària en la data que fixi la Facultat. Cal tenir en compte que aquesta nota es ponderarà d'acord amb el pes de l'examen final.

9- Bibliografia i enllaços web

* Rus, G. de, J. Campos i G. Nombela, *Economía del Transporte*, Ed. A. Bosch, Barcelona, 2003.

Button, K.J., *Wings across Europe: Towards an efficient European air transport system*, Aldershot, Ashgate, 2004.

Cole, Stuart. *Applied Transport Economics - Policy, Management and Decision Making*, Kogan Page, 2nd Edition, 1998.

Doganis, R. *AirlineBusiness*, Routledge, 2nd. Edition, 2006.

Doganis, R. *Flying off course: the economics of international airlines*, 3rd ed., Routledge, 2002, reprinted 2006, Taylor & Francis Group, UK.

Graham, A, *Managing Airports: an international perspective*, Butterworth-Heinemann, 3era. Ed. 2008.

* Llibre de referència.

Per a cada lliçó del programa s'entregarà bibliografia específica.

Pàgines web d'interès

Ministerio de Fomento: www.mfom.es

Aena www.aena.es

Comissió Europea: <http://europa.eu>

D.G. Energia i Transports http://ec.europa.eu/transport/index_en.html

http://ec.europa.eu/transport/air_portal/links/index_en.htm

Eurostat: Estadístiques europees <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Eurocontrol: www.eurocontrol.int

IATA: www.iata.org

U.S. Department of Transportation www.dot.gov

U.K. Civil Aviation Authority www.caa.co.uk

Conferència Europea de Ministres de Transport (CEMT)

<http://www1.oecd.org/cem/index.htm>

TDM Encyclopedia, Victoria Transport Policy Institute, www.vtpi.org/tdm.

Enciclopedia on-line sobre gestión de la demanda de transporte, compilada por el Victoria Transport Policy Institute, Canadà.

TRIS <http://199.79.179.82/sundev/search.cfm>. Base de dades bibliogràfica del Transportation Research Board del Departament of Transportation de EE.UU.

Transport Elasticities Database.

http://dynamic.dotrs.gov.au/bte/tedb/search_results.cfm

Normes ús ordinador portàtil i mòbils a l'aula

No és permès l'ús de telèfons mòbils a l'aula ni tampoc l'ús d'ordinadors en tasques no relacionades amb l'activitat docent.